

Organisatie van een workshop over trends

Een prognosetoolkit van het EMCDDA op het gebied van drugs

Wat vindt u in deze toolkit?

Inleiding: Waarom deze toolkit werd samengesteld en hoe hij kan worden gebruikt.

Wat zijn prognoses? Waarom gebruikmaken van prognoses en trendanalyses, en algemene beginselen betreffende de manier waarop beide doeltreffend kunnen worden toegepast.

Organisatie van een workshop over trends: Sjablonen en tips. Stap 1: Voorbereiding van een workshop over trends. Stap 2: In kaart brengen en prioriteren van trends. Stap 3: Analyse van de gevolgen.

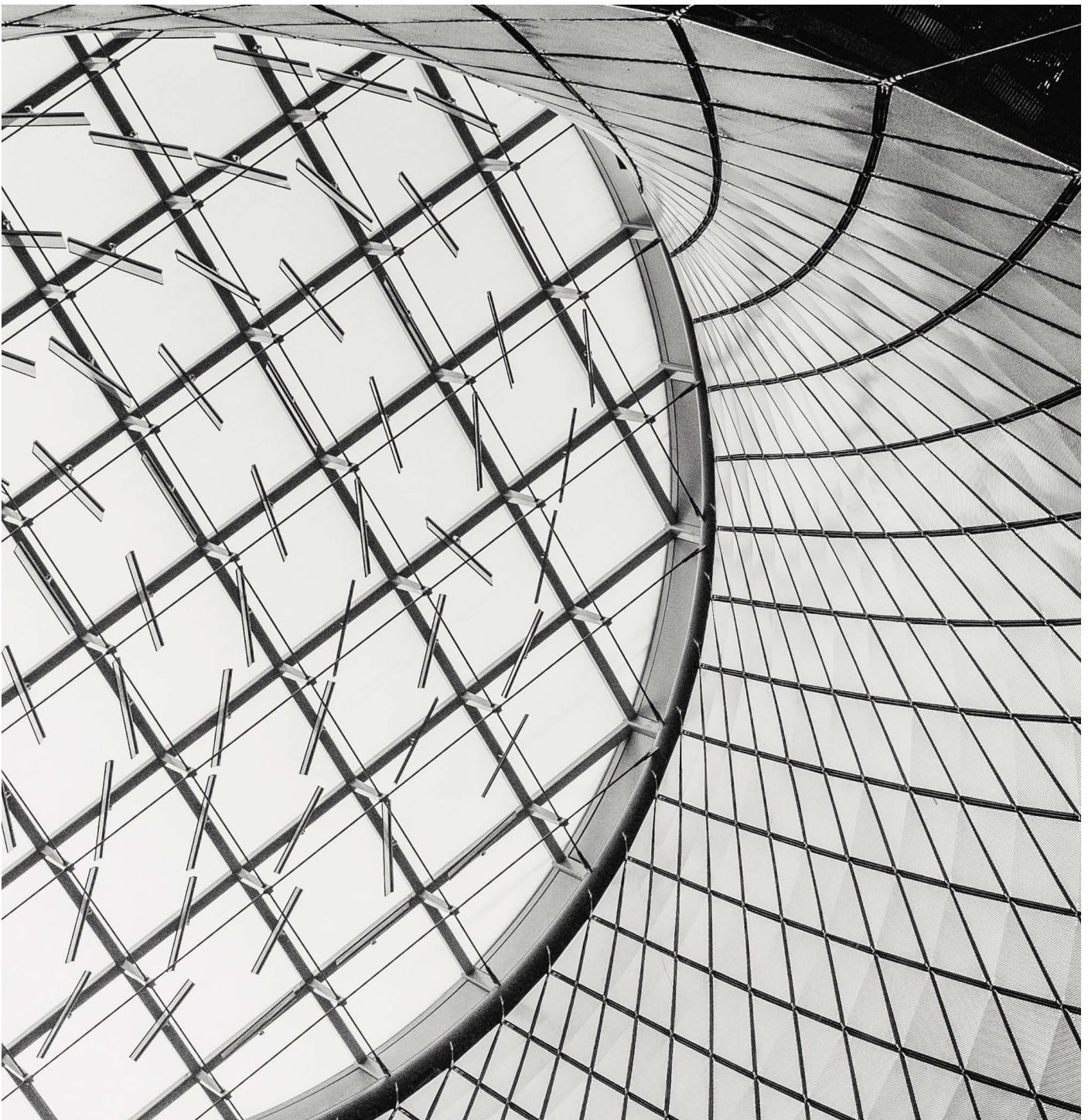
Aanhangsel: Referenties en meer tools en hulpmiddelen.

Inhoud

- [Inleiding](#)
- [Achtergrond](#)
- [Een workshop organiseren](#)
- [Aanhangsel](#)

**“Tot voor kort waren sociale en culturele systemen
gestoeld op ons geloof dat het leven doorgaans
loopt zoals verwacht. In de 21e eeuw
zien we dat veel van onze sociaal-culturele en
ecologische systemen uit elkaar vallen. De wereld
van vandaag
is complex en onbetrouwbaar.”** (Gidley, 2017, blz. 3)

“De toekomst is al aangebroken.

Ze is alleen ongelijkmatig verdeeld.”

(William Gibson)

Een van de bekendste citaten over de toekomst, doorgaans toegeschreven aan de beroemde auteur William Gibson: <https://quoteinvestigator.com/2012/01/24/future-has-arrived/>

Inleiding: Waarom deze toolkit werd samengesteld en hoe hij kan worden gebruikt

Prognosetoolkit van het EMCDDA op het gebied van drugs

Tegen de achtergrond van almaar snellere, vluchtigere en complexere veranderingen gaan prognoses (hier in de zin van een systematische analyse van mogelijke toekomstige ontwikkelingen ter ondersteuning van de besluitvorming vandaag) een steeds belangrijkere rol spelen; meer en meer actoren in de publieke sector, de beleidsvorming en het bedrijfsleven, alsook niet-gouvernementele organisaties maken er gebruik van⁽¹⁾. **Ook – en misschien wel vooral – binnen het stelsel van de Europese Unie (EU) worden prognoses steeds vaker uitgevoerd en toegepast.** EU-instellingen, met inbegrip van het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek van de Europese Commissie (JRC), het Panel voor de toekomst van wetenschap en technologie (STOA, evaluatie van wetenschappelijke en technische opties) van het Europees Parlement en andere technische EU-agentschappen, **integreeren prognoses steeds meer in hun werkstromen** In de openbare sector zijn prognoses bedoeld om **stysteemdenken te bevorderen, voorkennis** te verwerven en participatieve processen te gebruiken die **de traditionele grenzen van beleidsdomeinen en institutionele zuilen opzettelijk overschrijden.**

In deze context is het **Europees Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving (EMCDDA)** begin 2019 begonnen met het **opbouwen van prognosecapaciteit**, zowel binnen de organisatie als met de belanghebbenden, door middel van een reeks activiteiten die gericht zijn op het tot stand brengen van een kader voor prognoses en het ontwikkelen van hun prognosevaardigheden en bijbehorende tools. Er werden verschillende activiteiten ontplooid, waaronder een reeks workshops met deskundigen, oefeningen voor het opsporen van trends en projecten voor gegevensontwikkeling met als doel de paraatheid op het gebied van drugstrends, -beleid en -praktijken te vergroten. Gedurende dit hele proces streeft het EMCDDA ernaar toekomstgerichte producten te ontwikkelen door toekomstige trends en risico's te identificeren om **de paraatheid en respons van de EU in het voortdurend veranderende drugslandschap beter te ondersteunen**, alsook op een directere manier te communiceren met belanghebbenden op nationaal en EU-niveau. Tijdens deze activiteiten hebben verschillende belanghebbenden van het EMCDDA herhaaldelijk te kennen gegeven dat zij geïnteresseerd zijn in tools en ondersteuning, zodat zij zelf hun respectieve prognose-initiatieven of workshops kunnen uitvoeren, en met deze eerste toolkit wordt in die behoefte voorzien.

De [toolkit](#) is dus bedoeld om andere belanghebbenden, actoren en onderzoekers op het gebied van drugs te ondersteunen bij het uitvoeren van hun eigen prognoseoefening in de vorm van een inleidende, op trends gebaseerde workshop. Er werd voor deze aanpak gekozen naar aanleiding van de ervaring die het EMCDDA had opgedaan dankzij de eigen prognoseactiviteiten, en omdat een groot aantal belanghebbenden belangstelling had getoond voor een dergelijke workshop. De aanpak put in grote mate uit, bouwt voort op en

⁽¹⁾ Zie bijvoorbeeld Gidley (2017, blz. 5), voor gedetailleerde informatie over de verschillende connotaties van de termen "foresight" (prognose), "futures research" (toekomstonderzoek), "futures studies or prospective" (toekomstleer of prospectivisme) en hun achtergrond.

gebruikt elementen uit de toolkit van het prognoseteam van het JRC, zoals voorgesteld in hun toolkit voor trendanalyse (JRC, 2019), en werkt daarnaast met trends die uitvoerig zijn beschreven en geanalyseerd in de Megatrends Hub van het JRC (JRC, 2017). De benadering en bijbehorende set trends die hier worden verstrekt, zijn niet alleen gebaseerd op de megatrends van het JRC en de trends die tijdens het prognoseproces van het EMCDDA werden aangemerkt als kritiek voor de toekomst op het gebied van drugs, maar omvatten eveneens opkomende trends die specifiek zijn voor de drugsproblematiek en daaraan gerelateerde monitoring en onderzoek en die het EMCDDA tot op heden heeft kunnen vaststellen in het kader van zijn prognoseactiviteiten. Al deze trends zijn opgenomen in de [set trendkaarten](#), die kan worden gedownload op de toolkitpagina en bedoeld is om samen met de [sjablonen](#) te worden gebruikt voor de organisatie van een workshop volgens de in deze toolkit uiteengezette werkwijze.

De toolkit is zodanig ontworpen dat deze door velen die op dit gebied actief zijn, kan worden gebruikt en op verschillende manieren kan worden aangepast aan specifieke contexten. We verwachten ook lessen te kunnen trekken uit de manier waarop de toolkit wordt gebruikt, en zouden daarom graag feedback krijgen zodra u de toolkit hebt toegepast.

In de volgende delen wordt eerst beknopte achtergrondinformatie gegeven over prognoses en het werken met trends, waarna de tools worden aangereikt die nodig zijn voor de uitvoering van de workshop over het in kaart brengen van de toekomst op het gebied van drugs, met inbegrip van sjablonen en informatie over de uitvoering van elke stap. Wie graag meer wil weten en het onderwerp verder wil uitdiepen, vindt in de bijlage aanvullende referenties en informatie over andere, meer algemene toolkits.

Sturende vragen m.b.t. trendanalyse:

Welke verandering kunnen we al waarnemen?

Waarom, waar en aan welke snelheid vindt deze verandering plaats?

Wat betekent dat voor onze huidige activiteiten? Op welke veranderingen moeten we ons voorbereiden?

Welke veranderingen willen we vermijden of minder waarschijnlijk maken? En welke veranderingen moeten we stimuleren?

“Het is duidelijk dat de dynamiek van demografische, technologische of economische verandering in grote mate zal afhangen van de omringende maatschappelijke, politieke en culturele omgeving, alsook van de intrinsieke eigenschappen van de bevolking, de technologie of de economie.”

(Herman Kahn)

Uit: Kahn (2021; oorspronkelijk gepubliceerd in 1984). Herman Kahn was een van de eerste en invloedrijkste prognosewetenschappers. We hebben dit citaat hier opgenomen omdat we willen benadrukken dat er bij het analyseren van trends in eerste instantie vaak alleen wordt gekeken naar de trend in kwestie, maar dat er bij een prognoseoefening ook rekening moet worden gehouden met de wisselwerking tussen en onderlinge afhankelijkheid van trends. Daarnaast maakt deze korte uitspraak ook duidelijk dat het belangrijk is dat bij het in kaart brengen en analyseren van trends niet slechts één gebied waar veranderingen zich voordoen in aanmerking wordt genomen, zoals technologie, maar dat er aandacht wordt besteed aan een groter geheel van verschijnselen van verandering.

Achtergrond: Waarom gebruikmaken van prognoses en trendanalyses, en algemene beginselen betreffende de manier waarop beide doeltreffend kunnen worden toegepast

Prognose of toekomstonderzoek kent een **lange traditie**, maar kreeg een bijzonder prominente rol in de openbare en onderzoekssector in de periode na de oorlog en in de privésector vanaf de jaren 70. Het intrinsieke idee bij prognose is een proactieve in plaats van een reactieve houding, waarbij men **veranderingen identificeert en erop anticipeert en opties voor maatregelen voorbereidt waarmee gewenste resultaten kunnen worden bereikt**. Door niet te beweren over perfecte voorspellingen te beschikken, maar **na te denken over meerdere mogelijke uitkomsten** (scenario's) of alternatieve toekomsten, kunnen we strategieën ontwikkelen die flexibel zijn en voor verschillende mogelijke toekomsten kunnen werken. Toekomstgerichte activiteiten zijn dus doorgaans speculatiever van aard dan conventioneel wetenschappelijk werk en zijn vaak gebaseerd op gespecialiseerde en soms minder conventionele innovatieve methodes.

Trendanalyse is een van de kernmethodes in het kader van prognose ⁽²⁾. Trendanalyse wordt gebruikt om relevante **nieuwe ontwikkelingen** in de externe omgeving vroegtijdig op te sporen en te **begrijpen** waar er zich mogelijk **fundamentele veranderingen** zullen voordoen en wat die betekenen voor de eigen persoon of organisatie. Als het gaat over drugs, kan trendanalyse helpen een beter inzicht te krijgen in toekomstige trends, zodat onderzoek en monitoring op het gebied van drugs relevant blijven en steeds proactiever worden. Op die manier kan passende steun worden gegeven aan de beleidszijde, volgens het paradigma van "anticiperend bestuur".

Voorbeeld van de typische stappen voor trendanalyse:

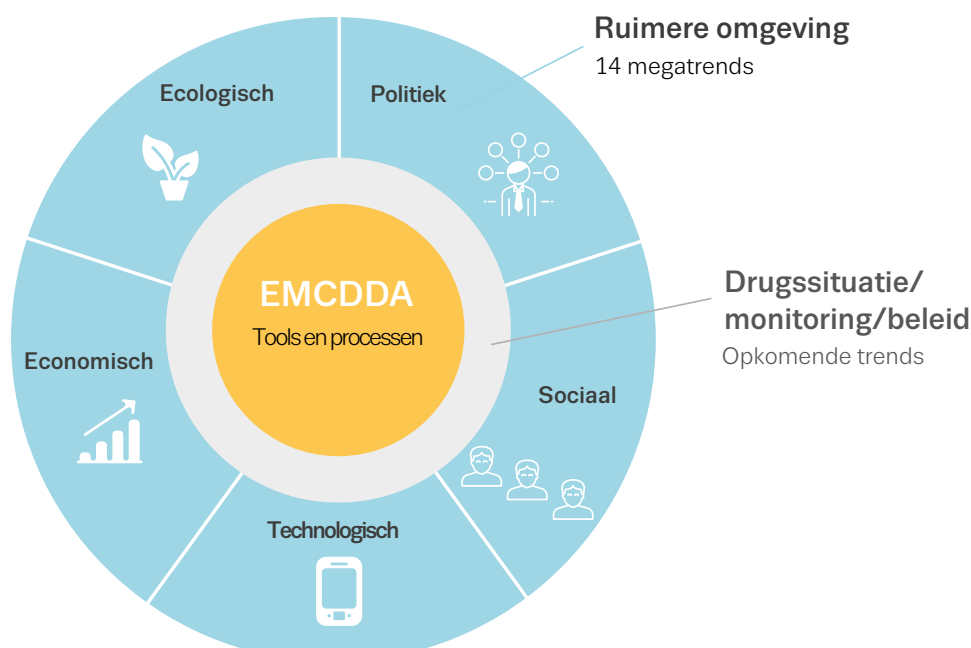
⁽²⁾ Naar trendanalyse wordt vaak ook verwezen met de termen omgevingsmonitoring of scanning. Voor meer gedetailleerde informatie over definities, zie bijvoorbeeld EFP (2010a, 2010b).

De hier voorgestelde **toolkit** omvat slechts een fractie van de activiteiten en perspectieven die deel uitmaken van een alomvattende trendanalyse en wordt idealiter aangevuld met extra onderzoeks- en analysestappen. Echter, zelfs als deze toolkit wordt gebruikt als een alleenstaand "voorproefje" voor het werken met trends, dan nog worden verschillende elementen van de bovenstaande stappen afgedekt. De nadruk ligt met name op het prioriteren van trends en de analyse van de gevolgen van deze trends, maar tegelijkertijd wordt de mogelijkheid geboden aanvullende trends te identificeren en toe te voegen aan de trends die al deel uitmaken van de set trendkaarten.

Kort samengevat zijn er enkele beginselen die zeer nuttig zijn gebleken bij de analyse van trends in het kader van een prognoseactiviteit. In de eerste plaats is er het beginsel van de "360 gradenblik", d.w.z. dat veel verschillende gebieden worden onderzocht op veranderingen en niet alleen de domeinen die nauw aansluiten bij de activiteit van de organisatie. Dat kan bijvoorbeeld met behulp van analytische hulpmiddelen zoals STEEP (sociaal, technologisch, economisch, ecologisch, politiek), een beginsel voor het organiseren van veranderingsverschijnselen (zie onderstaand diagram voor de benadering zoals die door het EMCDDA wordt toegepast).

Tot slot willen we benadrukken dat trendanalyse een gebruikelijk uitgangspunt en een belangrijke bouwsteen voor elke prognosepraktijk is, maar dat er ook andere prognosebenaderingen bestaan. Er bestaat een waaier aan complementaire methodes die idealiter op een verstandige manier worden gecombineerd. Enkele van de bekendste benaderingen naast het scannen van trends zijn scenario-ontwikkeling, Delphi-studies, het in kaart brengen van potentiële verstoringen of wildcards en benaderingen die gebruikmaken van degelijke (prognose)games of die zich bevinden op de kruising van design, kunst en prognose en bedoeld zijn om een diepere immersie met verschillende perspectieven en voorstellingen van potentiële alternatieve toekomsten mogelijk te maken.

De STEEP-aanpak (waarbij wordt gekeken naar sociale, technologische, economische, ecologische en politieke factoren) wordt gebruikt om blinde vlekken met betrekking tot de aandrijvers van verandering op te sporen.

“De kans is groot dat er in regio’s met een beperkte gezondheidszorg twee of drie grote pandemieën zullen ontstaan die zich snel over de hele wereld zullen verspreiden en daarom een snelle respons vereisen.”

(Future Agenda, 2011)

Het is van cruciaal belang te beseffen dat het werken met trends en het identificeren en analyseren van trends slechts een stukje van de puzzel is als het gaat over prognoses en dat men zich niet al te zeer mag laten meeslepen door voorspellingen, iets wat wel vaker gebeurt wanneer men werkt met trends. Toch toont deze uitspraak uit 2011 aan dat het in sommige gevallen zeer nuttig is lessen te trekken uit gebeurtenissen die zich vrij waarschijnlijk zullen voordoen en op basis daarvan passende (voorzorgs) maatregelen te treffen. Dit citaat uit een publicatie van Future Agenda is slechts een van de vele prognosehulpmiddelen die wezen op de grote waarschijnlijkheid van een wereldwijde pandemie. Uit Future Agenda (2011); zie bijvoorbeeld ook The Millennium Project (2017).

Organisatie van een workshop over trends: Sjablonen en tips

Het is de bedoeling dat de hier voorgestelde trendsworkshop kan worden gebruikt door zeer uiteenlopende actoren op het gebied van drugs en daarom kan de workshop ook worden aangepast. In het volgende deel wordt een beschrijving gegeven van alle stappen die nodig zijn om een dergelijke workshop voor te bereiden, uit te voeren en te documenteren. Bij elke stap geven we tips waarbij we in het bijzonder de aandacht vestigen op de uitvoering van de workshop. De [sjablonen](#) die men nodig heeft voor de workshop, worden voorgesteld op de volgende pagina's en kunnen worden gedownload, samen met een apart document met daarin de [trendkaarten](#). In het onderstaande gaan we ervan uit dat de workshop plaatsvindt in de context van een organisatie, m.a.w. dat de workshop wordt uitgevoerd door een team deskundigen binnen een onderzoeks- of beleidsorganisatie. De workshop kan echter ook worden uitgevoerd door om het even welke groep van geïnteresseerden of kan worden gebruikt door een enkele persoon voor een analyse.

- 1 Fase 1** betreft de voorbereiding van de workshop. Enkele punten zijn hierbij van cruciaal belang, in de eerste plaats het **vastleggen en communiceren van een duidelijk en realistisch doel** (d.w.z. het beantwoorden van de vraag "Wat willen we en wat kunnen we realistisch gezien bereiken met deze workshop?").

Bijvoorbeeld: "het ontwikkelen van een toekomstbestendige strategie voor onze organisatie" is waarschijnlijk geen realistische doelstelling voor een organisatie die voor het eerst een trendsworkshop houdt. Het vergaren van eerste inzichten over belangrijke trends die mogelijk een invloed kunnen hebben op de drugsproblematiek en dus ook op de organisatie is echter haalbaarder.

Om nuttige inzichten te verkrijgen, is het bovendien belangrijk dat **potentiële deelnemers worden geïdentificeerd en uitgenodigd**. Een wijdverspreide aanbeveling en gevestigde praktijk bij workshops voor prognosedoeleinden is – in de mate van het mogelijke – een gemengde groep samen te stellen, met verschillende achtergronden, genders, leeftijden enz. Deze verscheidenheid van gezichtspunten kan deels ook worden bereikt door externe deskundigen te betrekken, zoals deskundigen op het gebied van drugsmonitoring, epidemiologen en mensen uit de praktijk, maar ook experts op het gebied van human resources en communicatie. Idealiter zitten er in de deelnemersgroep ook besluitvormers van de respectieve organisatie die geïnteresseerd zijn in de resultaten en deze ook kunnen gebruiken, bijvoorbeeld bij de planning, het uitstippelen van de strategie, de beleidsvorming of innovatieprocessen. De agenda op de volgende pagina bevat standaardformuleringen met betrekking tot doelstellingen, alsook meer informatie over mogelijke groepsgroottes enz. die in de meeste contexten goed zouden moeten werken.

Praktisch gezien, en dat staat los van de prognoseactiviteit, omvat de voorbereiding ook de praktische opzet. Naast de gebruikelijke vereisten, zoals het voorzien en klaarzetten van geschikte ruimtes enz., omvat dit:

- het afdrukken van een reeks sjablonen voor de groepssessies (een per break-outgroep);
- het afdrukken van de trendkaarten (een set per break-outgroep);
- idealiter het afdrukken van een set trendkaarten in A3-formaat, die worden opgehangen aan de muur in de hoofdruimte van de workshop om “de toon te zetten”.

2 **Fase 2** begint met de trends in de set trendkaarten, waarbij deelnemers worden aangemoedigd aanvullende trends aan te reiken (die kunnen zijn overgenomen uit bestaande trendanalyses op EU-, nationaal of lokaal niveau, of het kunnen eigen persoonlijke trends zijn). Op basis van twee criteria bepalen de deelnemers vervolgens welke trends bijzonder kritiek zijn en ze rangschikken deze voor verdere analyse in fase 3 ⁽³⁾.

3 **In fase 3** worden alle trends geanalyseerd die als prioriteit zijn aangemerkt. Daarbij wordt er gekeken naar hun gevolgen voor en effecten op de drugsproblematiek op EU-, nationaal of lokaal niveau, alsook naar hun invloed op de organisatie zelf. De output van de workshop is dus een reeks trends, in combinatie met een overzicht van de bijbehorende gevolgen voor de drugsproblematiek en de organisatie.

***** **Optionele fase:** in geval van een langere workshop kunnen de deelnemers tijdens een extra fase een grondigere analyse maken en bespreken welke maatregelen er zouden moeten worden genomen naar aanleiding van de eerder vastgestelde gevolgen. Deze maatregelen kunnen dan bijvoorbeeld worden gerangschikt per groep belanghebbenden of volgens urgentie.

Na de workshop is het zeer belangrijk dat er tijdig documentatie wordt verstrekt met een **samenvatting van de resultaten** van de workshop, zodat de deelnemers betrokken blijven en de resultaten wel degelijk worden benut. De output van de workshop die in die samenvatting moet worden opgenomen, omvat de informatie over het verloop van de besprekingen, alsook de trends die in fase 2 als prioritair werden aangemerkt en een overzicht van de belangrijkste problemen en mogelijke transversale of prominente onderwerpen die in fase 3, de analyse van de gevolgen van de trends, aan bod zijn gekomen. Bij voorkeur is er al voor de workshop vastgelegd hoe de resultaten moeten worden geïntegreerd in de strategie of de innovatieprocessen van de organisatie, zodat de respectieve besluitvormers deel uitmaken van de processen.

Tot slot wordt erop gewezen dat deze toolkit werd ontworpen met het oog op een **workshop van vier uur**, maar ook voor een kortere of langere workshop kan worden gebruikt. Een kortere versie geeft dan enkel een eerste idee van de aanpak. Afhankelijk van het aantal deelnemers en andere contextuele factoren kan een workshop tussen anderhalf uur en anderhalve dag

⁽³⁾ De in sjabloon 1 voorgestelde criteria kunnen worden aangepast aan de specifieke context. Hetzelfde geldt voor de differentiatie van de gevolgen in sjabloon 2.

in beslag nemen. Als de voorkeur wordt gegeven aan een langere workshop, kunnen extra stappen worden toegevoegd (zoals het rangschikken van de gevolgen of het identificeren van nodige maatregelen) of kunnen de bestaande stappen worden verrijkt door de groep meer tijd te geven voor zingeving ("sensemaking").

Opmerking met betrekking tot de mogelijkheid de workshop virtueel te houden: deze workshop kan en is al eerder succesvol uitgevoerd in virtuele vorm (met hulpmiddelen voor online videoconferencing en online samenwerking). Afhankelijk van de organisatorische context en de beschikbare technologische mogelijkheden en interactieve tools worden de verstrekte sjablonen mogelijk beter in een virtueel formaat gebruikt, zodat de groep rechtstreeks kan samenwerken in de sjablonen. Wat de duur betreft, is gebleken dat een iets kortere workshop van drie uur haalbaar is en positieve resultaten oplevert. De break-outgroepen worden idealiter beperkt tot maximaal vijf deelnemers en er wordt bij voorkeur vaker een pauze ingelast. Tot slot moeten de organisatoren er in geval van een virtuele workshop voor zorgen dat alle leden van het projectteam en de moderatoren zeer vertrouwd zijn met de gebruikte tools. Er moet iemand ter beschikking staan die de deelnemers die technologische problemen ondervinden, de nodige individuele ondersteuning kan bieden.

Organisatie van een workshop over trends: Een kader scheppen voor de workshop

De onderstaande agenda en bijbehorende informatie zijn modelversies: ze kunnen en moeten mogelijk worden aangepast aan de specifieke situatie en organisatorische context. Dit hangt bijvoorbeeld af van de deelnemers en hun specifieke behoeften, met inbegrip van hun eerdere ervaring met prognoseactiviteiten, hun rol en functies binnen de organisatie en het beoogde gebruik van de resultaten.

Doel van de workshop is:

- de aanpak voor prognose voorstellen aan de deelnemers;
- belangrijke veranderingen, d.w.z. trends in de ruimere omgeving, identificeren en erover nadenken;
- de gevolgen van deze trends analyseren.

De resultaten van de workshop omvatten:

- een reeks trends die volgens prioriteit zijn gerangschikt en worden beschouwd als kritiek voor de drugsproblematiek in de EU (nationale of lokale setting) en de organisatie;
- een eerste overzicht van de mogelijke gevolgen van de prioritaire trends;
- wat de "zachtere" kant betreft: deelnemers die eerste ervaring opdoen met de prognosebenadering en samen tot conclusies komen over welke veranderingen in de ruimere omgeving van cruciaal belang zijn.

De deelnemers:

- zijn deskundigen en/of belanghebbenden binnen en mogelijk ook buiten de organisatie en hebben uiteenlopende achtergronden;
- vormen een groep van zes tot dertig personen, moderatoren inbegrepen; de aanbevolen groepsgrootte voor de break-outsessies is drie tot vijf deelnemers.

De moderatoren:

- zijn deskundigen van binnen de organisatie en/of worden ondersteund door een gespecialiseerd prognoseteam;
- aanbevolen wordt te werken met een moderator per break-outgroep, plus een algemene moderator voor de voltallige bijeenkomsten;
- tijdens de werksessies is het de taak van de moderator om de deelnemers aan te sporen een bijdrage te leveren en opmerkingen te maken en om ze te wijzen op eventuele blinde vlekken;
- moeten op voorhand de nodige richtsnoeren en/of opleiding krijgen van de organisatoren van de workshop.

Organisatie van een workshop over trends:

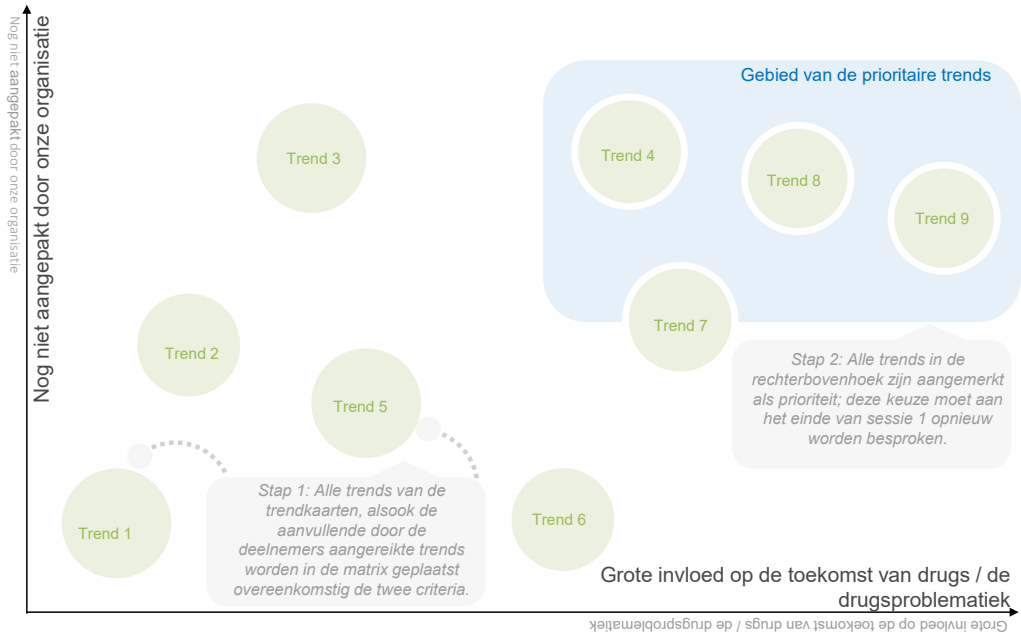
Agenda van de workshop

Agendapunt	Duur in minuten	Informatie
Inleiding	45	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inleiding over de doelstellingen en aanpak en voorstelling van de deelnemers en moderatoren ▪ Presentatie (optioneel) ▪ Eerste bespreking en vragen en antwoorden <p><i>Hierbij zijn alle deelnemers aan de workshop aanwezig.</i></p>
Sessie 1: In kaart brengen en prioriteren van trends	90	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De deelnemers prioriteren de trends en werken daarvoor met sjabloon 1 (link toevoegen) ▪ Ze gebruiken de set trendkaarten als uitgangspunt ▪ De deelnemers kunnen ook aanvullende trends identificeren (naast de trends in de trendkaarten) <p><i>Hierbij wordt er in kleine werkgroepen tegelijkertijd aan dezelfde taken gewerkt.</i></p>
Pauze	15	
Sessie 2: De gevolgen van de trends analyseren	60	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De deelnemers identificeren de gevolgen van de trends die tijdens sessie 1 als prioriteit zijn aangemerkt, en werken daarvoor met sjabloon 2 (link toevoegen) <p><i>Hierbij wordt er in kleine werkgroepen tegelijkertijd aan dezelfde taken gewerkt.</i></p>
Resultaten en samenvatting	30	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Alle groepen delen de belangrijkste inzichten uit hun resultaten (slechts een selectie) ▪ Belangrijkste onderwerpen en aanvullende informatie ▪ Er wordt informatie gedeeld over concrete volgende stappen en er worden afspraken gemaakt <p><i>Hierbij zijn alle deelnemers aan de workshop aanwezig.</i></p>

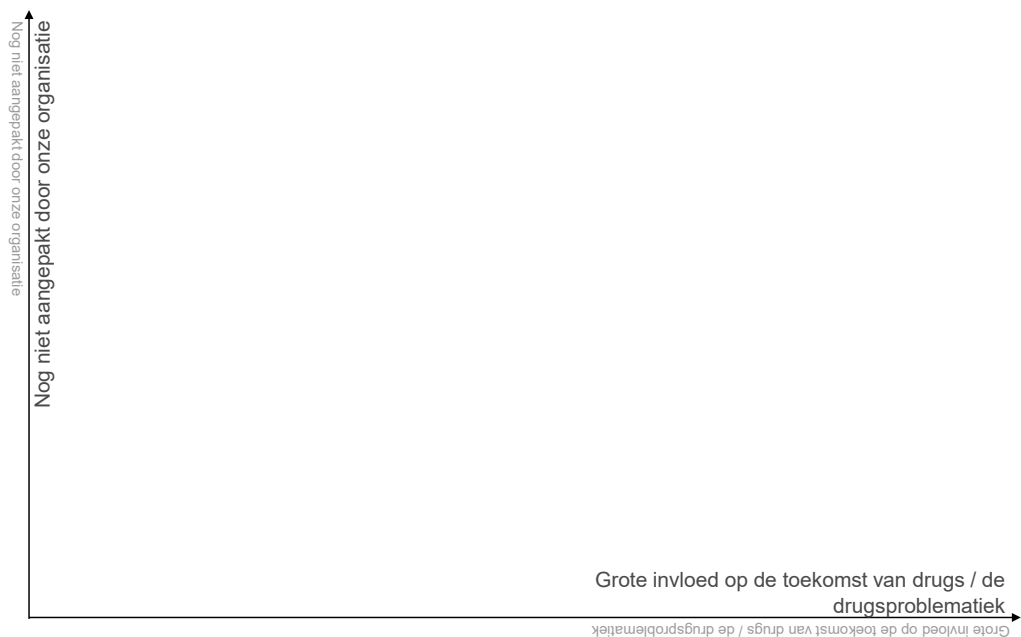
Sjablonen

De onderstaande sjablonen kunnen worden gedownload op de [toolkitwebsite](#).

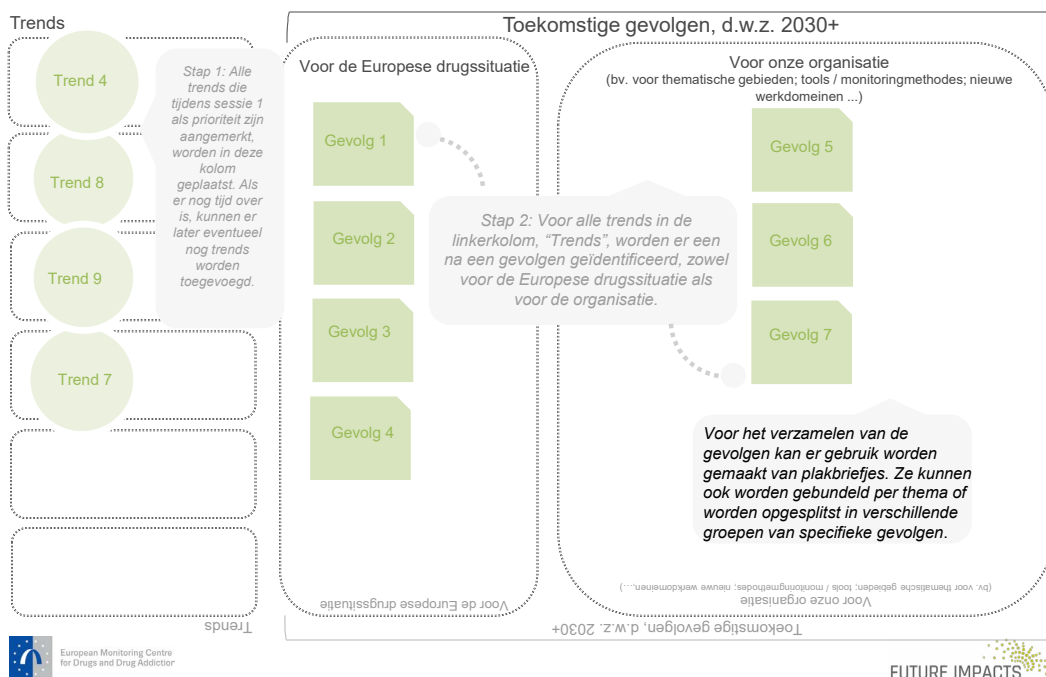
Sjabloon 1 uit de prognosetoolkit van het EMCDDA voor het in kaart brengen van trends: in kaart brengen en prioriteren van trends (Versie met voorbeelden en instructies; zie volgende pagina voor de lege afdrukkbare versie)

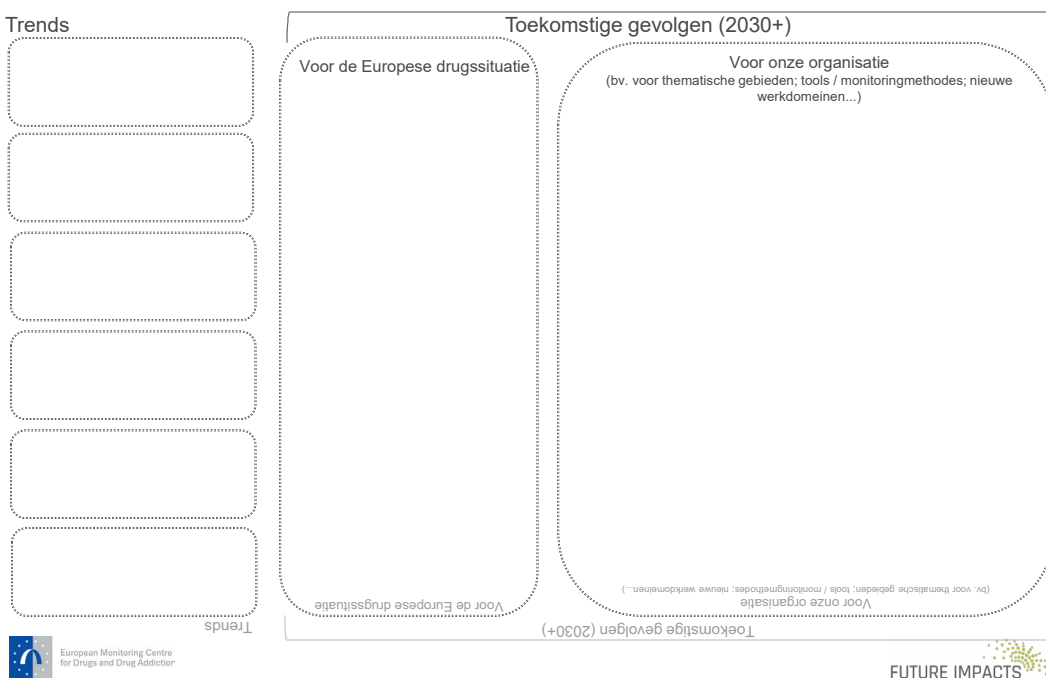
Sjabloon 1 uit de prognosetoolkit van het EMCDDA voor het in kaart brengen van trends: in kaart brengen en prioriteren van trends

Sjabloon 2 uit de prognosetoolkit van het EMCDDA voor het in kaart brengen van trends: de gevolgen van de trends analyseren (Versie met voorbeelden en instructies; zie volgende pagina voor de lege afdruckbare versie)

Sjabloon 2 uit de prognosetoolkit van het EMCDDA voor het in kaart brengen van trends: de gevolgen van de trends analyseren

Aanhangsel: Referenties en meer tools en hulpmiddelen

Voorbeelden van referenties m.b.t. prognoses en trendanalyses:

Voor gedetailleerde informatie over de 14 megatrends van het JRC:
Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek (JRC) (2017), *The megatrends hub*, https://knowledge4policy.ec.europa.eu/foresight/tool/megatrends-hub_en

Voor een korte inleiding over omgevingscanning:
European Foresight Platform (EFP) (2010a), *Environmental scanning*, <http://www.foresight-platform.eu/community/forlearn/how-to-do-foresight/methods/analysis/environmental-scanning/>

Voor een korte inleiding over horizonscanning:
EFP (2010b), *Horizon scanning*, <http://www.foresight-platform.eu/community/forlearn/how-to-do-foresight/methods/analysis/horizon-scanning/>

Voor een inleiding over trends en megatrends:
EFP (2016), *Megatrend / trend / driver / issue*, <http://www.foresight-platform.eu/community/forlearn/how-to-do-foresight/methods/analysis/megatrend-trend-driver-issue/>

Voor meer informatie over horizonscanning en onderzoeksintegratie:
Fraunhofer Institute for Systems and Innovation Research (2015), *Models of horizon scanning: how to integrate horizon scanning into European research and innovation policies*, Fraunhofer Institute for Systems and Innovation Research, Karlsruhe, <https://www.isi.fraunhofer.de/content/dam/isi/dokumente/ccv/2015/Models-of-Horizon-Scanning.pdf>

Voor informatie en hulpmiddelen van Future Agenda:
Future Agenda (2011), *The World in 2020*, Oxford, 2011, <https://www.futureagenda.org>

Kahn, H. (2021), *Forecasting the Future*, Hudson Institute. Oorspronkelijk gepubliceerd op 13 september 1984, geraadpleegd in juni 2021, <https://www.hudson.org/research/2729-forecasting-the-future>

Voor informatie en hulpmiddelen van The Millennium Project:
The Millennium Project (2017), *State of the future 19.1*, The Millennium Project, Washington, <https://www.millennium-project.org/state-of-the-future-version-19-1/>

Rohrbeck, R. (2013), "Trend scanning, scouting and foresight techniques", https://www.researchgate.net/publication/236897709_Trend_Scanning_Scouting_and_Foresight_Techniques

Voorbeelden van referenties m.b.t. andere prognosetoolkits:

Cranfield University (2018), *Horizon scanning toolkit*, Smarter regulation of waste in Europe: LIFE SMART waste project, <https://www.sepa.org.uk/media/367059/lsw-b4-horizon-scanning-toolkit-v10.pdf>

Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek van de Europese Commissie (JRC) (2019), *Megatrends engagement tools*, https://knowledge4policy.ec.europa.eu/foresight/megatrends-engagement-tools_en

UK Government Office for Science (2017), *The futures toolkit: Tools for futures thinking and foresight across UK government*, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/674209/futures-toolkit-edition-1.pdf

Voorbeelden van referenties m.b.t. binnen het EU-systeem uitgevoerde prognoses:

Europese Commissie (2021), *Foresight*, https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/support-policy-making/shaping-eu-research-and-innovation-policy/foresight_en

Europees Centrum voor politieke strategie van de Europese Commissie (ECPS) (2021), *European Political Strategy Centre*, www.ec.europa.eu/epsc/

Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek van de Europese Commissie (JRC) (2021), *Competence centre on foresight*, https://knowledge4policy.ec.europa.eu/foresight_en

Voorbeelden van referenties m.b.t. prognoses op het gebied van drugs:

Evaluatie van wetenschappelijke en technische opties (STOA) van het Europees Parlement (2017), *Technological innovation strategies in substance use disorders*, Panel voor de toekomst van wetenschap en technologie, [https://www.europarl.europa.eu/stoa/en/document/EPRS_STU\(2017\)581942](https://www.europarl.europa.eu/stoa/en/document/EPRS_STU(2017)581942)

Global Initiative (2021), *The global illicit economy*, <https://globalinitiative.net/analysis/global-organized-crime/>

Karlsen, J. E., Gual, A. en Anderson, P. (2013), "Foresighting addiction and lifestyles in Europe 2030+", *European Journal of Futures Research* 1, 19, <https://doi.org/10.1007/s40309-013-0019-0>

UK Government Office for Science (2005), *Drugs Futures 2025*, <https://www.gov.uk/government/publications/drugs-futures-2025> About Future Impacts

Over Future Impacts

Future Impacts ontwikkelt prognoseprocessen voor vragen omtrent de toekomst van organisaties en ondernemingen en voert deze uit. We voeren prognoseprojecten uit om mogelijkheden te identificeren voor toekomstgerichte maatregelen vandaag. Daarvoor maken we onder meer gebruik van (een combinatie van) trendanalyses, scenario's en Delphi-studies. Onze aandacht gaat niet alleen uit naar het ontwikkelen en uitvoeren van op maat gesneden prognosegames, maar ook naar capaciteitsopbouw op het gebied van prognoses. We helpen onze klanten hun prognosecapaciteit en -vaardigheden uit te breiden door middel van opleidingen, toolkits en coaching.

www.future-impacts.de

Over het EMCDDA

Het Europees Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving (EMCDDA) is een gedecentraliseerd EU-agentschap dat de EU en de lidstaten op de hoogte houdt van de Europese drugsproblematiek en degelijk bewijsmateriaal levert ter onderbouwing van het debat over drugs. Het levert beleidsmakers de gegevens die nodig zijn voor op feiten gebaseerde drugswetgeving en strategieën in verband met drugs. Verder helpt het centrum experts en mensen uit de praktijk om de beste methoden en nieuwe onderzoeksdomeinen uit te kiezen.

www.emcdda.europa.eu

Licentie

Deze toolkit, "Organisatie van een workshop over trends. Een prognosetoolkit van het EMCDDA op het gebied van drugs", valt onder Creative Commons 4.0 International, (CC BY-SA 4.0). Meer informatie over de licentie is te vinden op de volgende website: <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Een woord van dank aan het JRC

Deze toolkit bouwt in grote mate voort op de werkzaamheden van het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek (JRC) betreffende megatrends. Deze werkzaamheden en het besluit ze ter beschikking te stellen en bruikbaar te maken overeenkomstig de licentie Creative Commons 4.0 worden ten zeerste gewaardeerd.

Wenst u feedback te geven, gelieve dan contact op te nemen met: Klaudia.Palczak@emcdda.europa.eu

Juridische mededeling: Het EMCDDA noch personen die namens het EMCDDA optreden, zijn aansprakelijk voor gebruik van de bovenstaande informatie.

Foto's: pexels.com.

© Europees Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving, 2022
Overneming met bronvermelding toegestaan.
Deze publicatie is alleen elektronisch beschikbaar.

EMCDDA, Praça Europa 1, Cais do Sodré, 1249-289 Lissabon, Portugal
Tel. (351) 211 21 02 00 | info@emcdda.europa.eu
emcdda.europa.eu | twitter.com/emcdda | facebook.com/emcdda
linkedin.com/company/emcdda | instagram.com/emcdda | youtube.com/emcddatube

Bureau voor publicaties
van de Europese Unie

Luxemburg: Bureau voor
publicaties van de Europese
Unie, 2022
doi:10.2810/595
ISBN 978-92-9497-911-7
TD-07-22-427-NL-N